

वीरुद्धः A tree; तदा वैरे समुत्पन्ने न दग्धो वीरुद्धो यथा Rām. 7. 35. 11.

वीर्यम् [वीर्-यत्, वीरस्य भावो यत् वा] 1 Heroism, prowess, valour; वीर्यवदानेषु कृतावमर्थः Ki. 3. 43; R. 2. 4; 3. 62; 11. 72; Ve. 3. 3. -2 Vigour, strength. -3 Virility; वीर्यशौर्यभ्यां च पिता ऋषभ इतीदं नाम चकार Bhāg. 5. 4. 2. -4 Energy, firmness, courage. -5 Power, potency; जाने तपसो वीर्यम् D. 3. 2. -6 Efficacy (of medicines); अतिवीर्यवतीव भेषजे बहुरल्पीयसि दृश्यते गुणः Ki. 2. 4; Ku. 2. 48. -7 Semen virile; अमी हि वीर्यप्रभवं भवस्य Ku. 3. 15; वसोवीर्योत्पन्नमभजत मुनिमर्मस्यतनयाम् Pt. 4. 50. -8 Splendour, lustre. -9 The seed of plants. -10 Dignity, consequence. -11 Poison. -12 Gold (हिरण्य); अन्नं वीर्यं प्रहीतव्यं प्रेतकर्मण्य-पातिते Mb. 12. 165. 39. -Comp. -आधानम् impregnation. -करः marrow. -जः a son. -प्रपातः seminal effusion, discharge of semen. -शालिन् a. strong. -शुल्क a. purchased by valour. -हीन a. 1 cowardly, pusillanimous. -2 seedless. -3 impotent.

वीर्यवत् a. 1 Strong, stout, vigorous. -2 Efficacious.

वीर्या f. (=वीर्यम्); L. D. B.

वीचधः 1 A yoke for carrying burdens. -2 A burden. -3 Store of corn etc.; रुद्धयच्च निर्विषासूचिशुशुवतिजनान् वीचधांश्चादियध्वम् Mv. 6. 16; Si. 2. 64. -4 A way, road; अजातवीचधासारतोयशस्यो त्रजेतु यः Pt. 3. 41.

वीचधिकः 1 A man who carries loads by means of a yoke. -2 A general dealer.

वीशः A kind of weight (= 20 Palas = $\frac{1}{5}$ Tula).

वीहारः 1 A Buddhist or Jaina convent. -2 A sanctuary.

वुड्ग 1 P. (वुड्गति) To leave, abandon.

वुण्ड 10 U. (वुण्डयति-ते) 1 To hurt, kill. -2 To perish.

वुन्ध 10 P. (वुन्धयति) To kill, to hurt; L. D. B.

वुवृष्टु a. Desirous of choosing.

वुस् See उस्.

वूर्ण a. Chosen, selected.

वृ I. 1, 5, 9 U. (वरति-ते, वृणति-वृणुते, वृणाति-वृणीते, वृत्; pass. व्रियते) 1 To choose, select as a boon; वृतं तेनेदेव प्राप्त् Ku. 2. 56; वार रामस्य बनप्रयाणम् Bk. 3. 6. -2 To choose for oneself (Atm.); वृणते हि विमुदयकारिणं गुणलुभ्याः स्वयमेव संपदः Ki. 2. 30; यदेव वृत्वा तदपश्यदाहतम् R. 3. 6. -3 To choose in marriage, woo, court; अयोनिजां राजसुतां वृत्तुम् Mv. 3. 28; A. R. 3. 42. -4 To beg, solicit, ask for. -5 To cover, conceal, hide, screen, envelop; मेषैवृत्वन्द्रमाः Mk. 5. 14. -6 To surround, encompass; वृत्वस्त्वं पात्रेसमितैः खट्बाऽऽरुङः प्रमादनान् Bk. 5. 10; U. 4. 18; R. 12. 61. -7 To ward off, keep away, restrain, check. -8 To hinder, oppose, obstruct. -9 To love, adore. -Caus.

(वारयति-ते) 1 To cover, conceal. -2 To avert from (with abl.). -3 To prevent, ward off, restrain, suppress, check, hinder; शक्त्यो वारयितुं जलेन हुतभुक् Bh. 2. 11. -Desid. (वुर्वृष्टि-ते, विवरिष्टि-ते; विवरीष्टि-ते) To wish to choose. -II. 10 U. (वरयति-ते) 1 To choose, select; वरं वरयते कन्या माता वित्तं पिता श्रुतम् Pt. 4. 68. -2 To choose in marriage. -3 To ask for, beg, solicit, (with two acc.); तां त्वां संवरणस्यार्थं वरयामि विभावसे Mb.; शैलेन्द्रं वरयामासुरगृणं त्रिपथगां नदोम् Rām.

वृत् p. p. [वृ-क्] 1 Chosen, selected. -2 Covered, screened. -3 Hidden. -4 Surrounded, encompassed. -5 Agreed or assented to. -6 Hired. -7 Spoiled, vitiated. -8 Served. -9 Affected by. -10 Round, circular. -Comp. -अर्चिस् night.

वृत्तिः f. 1 Choosing, selecting. -2 Hiding, covering, concealing. -3 Asking, soliciting. -4 An entreaty, a request. -5 Surrounding, encompassing. -6 A hedge, fence, an enclosure; प्रयासनौ कुरबकवृत्तेर्माधवीमाङ्गपस्य Me. 80; Māl. 6. 19. -7 Cultivation (esp. that of the Piper Betel). -Comp. -द्रुमः a boundary tree. -मार्गः a fenced road.

वृत्तिकर a. Surrounding, encompassing. -रः The tree called विकङ्कत.

वृक् 1 A. (वर्कते) To accept, to seize.

वृक्: [Up. 3. 41] 1 A wolf; पापारम्भकयोर्मृगीच वृक्यो-भीरुषांता गोचरम् Māl. 5. 24. -2 A hyena. -3 A jackal. -4 A crow. -5 An owl. -6 A robber. -7 A Kṣatriya. -8 Turpentine. -9 A compound perfume, a mixture of various fragrant articles. -10 N. of a demon. -11 N. of a tree (वकवृक्ष). -12 N. of a fire in the stomach. -13 A plough. -14 The moon; Nir. 5. 20. -15 The sun; Nir. 5. 21. -Comp. -अरातिः, -अरिः a dog. -उदरः 1 an epithet of Brahman. -2 of Bhīma, the second Pāṇḍava prince; पौर्वं दध्यौ महाशब्दं भीमकर्मा वृकोदरः Bg. 1. 15; Ki. 2. 1; Ve. 1. 26. -कर्मन् a. wolfish. -दंशः a dog. -धूपः 1 turpentine. -2 a compound perfume; वृक्षधूपं सर्जरसं शिलाजतु च सिक्थकम् Siva B. 30. 17. -धूतः a jackal. -धूतकः 1 a bear. -2 a jackal. -वाला a piece of timber at the side of a door.

वृक्षः, -का 1 The heart. -2 A kidney (in dual in this sense).

वृक्षण p. p. 1 Cut, divided; यद्वक्षो वृक्षणे रोहति मूलान्नव-तरः पुनः Bri. Up. 3. 9. 28. -2 Torn. -3 Broken.

वृक्ष p. p. 1 Cleaned, cleared, purified. -2 Spread, strewn.

वृक्ष 1 A. (वृक्षते) 1 To accept, select. -2 To cover.

वृक्षः [वृश्च-क्ष U. 3. 66] 1 A tree; आत्मापराधवृक्षाणां फलान्येतानि देहिनाम्. -2 A tree bearing visible flowers and fruit; अपुष्पा: फलवन्तो ये ते वनस्पतयः स्मृताः। पुष्पिणः